Література

1. Причепій Є.М. Філософія [Текст] : підручник / Є. М. Причепій [и др.]. – Вид. 3-тє, стер. – К. : Академвидав, 2009. – 592 с.
2. «Філософія епохи Відродження, Німецька класична філософія, Кант, Гегель». [Електронний ресурс.] - Режим доступу: [http://filosofedu.ru/index.php/voprosy-i-otvety-po-filosofii-vstupitelnyj/953-chelovek-kak-filosofskaja-problema] дата звернення 21.11.2017
3. «Філософія Ж.П.Сартра» [Електронний ресурс.] - Режим доступу: [http://philosophy-a.blogspot.com/2011/06/blog-post_8377.html]. дата звернення 21.11.2017

Цимбал В. В.
слухач магістратури
(Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ)

Науковий керівник
кандидат психологічних наук, доцент
Шинкаренко І.О.

ПОТРЕБА В ПОШУКУ СЕНСУ ЖИТТЯ

Проблема сенсу життя піднімається на кожному новому історичному етапі і в свідомості кожний розмірковує про буття людини. Людина - єдиний серед живих істот - здатний об’єктивувати власне буття і разом з тим усвідомлювати кінцівку будь-якого існування. Питання про сенс життя, будучи глибинною основою людської мотивації, найтіснішим чином пов’язаний з розумінням специфіки людського існування, його природи і сутності.

Людський рід, який розуміється як історично змінюють один одного покоління людей, володіє певними специфічними рисами, які якісно відрізняють його від інших живих істот. Розвиток людини і суспільства пов’язане зі змінами умов буття людей і їх уявлень про сенс життя. Спроби філософів та психологів визначити якийсь вічний сенс життя спочатку були приречені на невдачу, бо, будучи детермінованим суспільним середовищем і соціальною орієнтацією особистості він кожен раз виявляє себе по-новому. У будь-якій історичній епосі існують тільки їй властиві домінанти у визначенні сенсу життя і в міру її розвитку він зазнає істотні зміни, набуваючи нових соціально значущі якості. Так на зміну традиційно-релігійними уявленнями (готувати себе до потойбічного життя) приходять тлумачення сенсу життя з позицій абстрактної чесноти (служити істині, добру), максимального задоволення біологічних потреб людини (прагнення до досягнення найбільшого насолоди), екзистенційно-песимістичні концепції (людина народжується для страждання і смерті) тощо. [1, с. 104].

Проблему пошуку та здійснення сенсу життя поставили в центр своїх роздумів представники екзистенціальної психології (такі, як В. Франкл, Л. Бінсвангер, Р. Мей та ін.). Представниками цього підходу розроблена особлива теорія і практика психотерапевтичного лікування, що отримала назву «Логотерапія». Головним завданням логотерапії є допомога в здобутті сенсу в критичних життєвих ситуаціях. Важливо зауважити, що логотерапевт не нав'язує готовий сенс («Ти повинен жити для того, щоб ...»), а активізує пошук його людиною. Творець логотерапії В. Франкл стверджував: «Сенс можна дати, але його потрібно знайти». Згідно Франклу можна описати три шляхи, на яких людина виявляє сенс свого існування. У першому випадку мова йде про сенс, укладеному в дії, в творенні чогось нового. Тоді свідомість життя досягається за рахунок залучення до цінностей творчості. У другому випадку вмістом сенсу життя може стати переживання специфічних психологічних станів, в першу чергу любові. І нарешті, третій шлях - це розкриття сенсу за допомогою вироблення відношення до того, що людина не здатна змінити [2, с. 89].

Прагнення до пошуку і реалізації людиною сенсу життя Франкл розглядає як вроджену мотиваційну тенденцію, притаманну всім людям і є основним двигуном поведінки і розвитку особистості. По Франклу сенс для кожної людини в кожний конкретний період часу унікальний і єдиний. Відсутність сенсу породжує у людини стан, який Франкл називає «екзистенціальним вакуумом». Відсутність сенсу виступає причиною багатьох психічних захворювань, у тому числі специфічних «Ноогенних неврозів», і різних видів відхилень. Втрата сенсу призводить до спроб заповнення «екзистенційному вакууму» і пошуку щастя за допомогою псевдосенсів - прагнення до успіху, влади або споживання і т.д [3, с. 107].

Фундаментальним психологічним фактом є широке поширення в нашому столітті почуття втрати сенсу, безглуздя життя, прямий наслідок якого - зростання самогубств, наркоманії, насильства і психічних захворювань, в тому числі специфічних ноогенних неврозів. Вчення про сенс життя вчить, що сенс в принципі доступний будь-якій людині. Сенс не суб'єктивний, людина не винаходить його, а знаходить у світі. Саме тому він виступає для людини як імператив, вимагає своєї реалізації [4, с. 174].

Оскільки прагнення до реалізації унікального сенсу свого життя робить кожну людину унікальною особистістю, Франкл говорить також про зміст самої особистості людини, її індивідуальності. Сенс людської особистості завжди пов'язаний з суспільством, в своїй орієнтації на суспільство сенс життя трансцедентує себе. І навпаки, сенс суспільства у свою чергу конституюється існуванням індивідів.

Таким чином, вчення про сенс життя в теорії Франкла може бути виражене у наступній тезі: життя людини не може позбутися сенсу ні за яких обставин;

сенс життя завжди може бути знайдений. Здійснення сенсу свого життя є для людини імперативною необхідністю через кінцівки, обмеженості і необхідності буття людини в світі, неможливість відкласти щось на потім. Здійснюючи сенс свого життя, людина здійснює тим самим самого себе (самоактуалізація) [5, с. 165].

Отже, можна сказати, що сенс життя - це вроджена мотиваційна тенденція, притаманна всім людям і є основним двигуном поведінки і розвитку особистості, а потреба в сенсі життя, в тому, щоб усвідомлювати своє життя не як серію випадкових, розрізнених подій, а як цільний процес, що має певний напрям, спадкоємність і сенс, - одна з найважливіших потреб особистості. У пошуку сенсу життя виробляється світогляд, розширюється система цінностей, формується той моральний стрижень, який допомагає впоратися з першими життєвими негараздами, юнак починає краще розуміти навколишній світ і самого себе, стає насправді самим собою.

Література

1. Віктор Франкл. Пошук сенсу життя і логотерапия. / Психологія особистості. Збірник, М., МГУ, 1982, С.301.
2. Франкл В. Людина в пошуках сенсу: Збірник: / Заг. ред. Л.Я. Гозмана. - М.: Прогрес, 1990. –С. 368
3. Колесніков В.М. Лекції з психології індивідуальності / Ріс. акад. наук. Ін-т психології: М.: Ін-т психології РАН, - 1996. –С. 224с.
4. Тихонравов Ю.В. Екзистенціальна психологія. Навчально-довідковий посібник. - М.: Бізнес-школа. Інтел-Синтез. - 1998, - С.238
5. Ленг А. Віктор Франкл - повірений людяності / / Питання психології. - 2005. - № 3, С.289